

A Felsőoktatási Dolgozók Szakszervezetének története

A rendszerváltozást közvetlenül megelőzően a megújulni vágyó magyar közéletben megfogalmazódott az ágazati érdekvédelmi tevékenység erősítésének igénye. Ennek eredményeként a Pedagógusok Szakszervezetéből kiválva tagságunk 1988. október 7-én megalakította a Felsőoktatási Dolgozók Szakszervezetét, mely az Alapszabályban rögzítettek szerint önállóan működő, egyenrangú intézményi alapszervezetek szövetsége, érdekvédelmi szervezet.

Tevékenységének kiemelkedően fontos területe egyrészt a tagság anyagi és szociális helyzetének, valamint társadalmi elismertségének javítása, másrészt a munkaügyi kapcsolatokban és a munkavállalói jogviszonyt érintő kérdésekben a tagság érdekeinek képviselése.

Az FDSZ az Értelmiségi Szakszervezeti Tömörülés (ÉSZT) tagjaként vesz részt az országos érdekegyeztetés feladatainak megoldásában. Mint a munkavállalói oldal teljes jogú tagja, az Országos Érdekegyeztető Tanácsban (OÉT) valamennyi kormány-szintű rendelet, illetve az Országgyűlés elé kerülő munkavállalókat érintő törvény véleményezésében szót kap. Az OÉT adó, bér és költségvetési kérdésekben jogosult megállapodásokat kötni a Kormánnyal.

Az FDSZ egyrészt a szakszervezeti választásokon elért eredményei, másrészt a reprezentativitási követelmények teljesítése alapján – az ÉSZT tagszervezeteként – részt vesz az Országos Közszolgálati Érdekegyeztető Tanács (OKÉT) és a Közalkalmazottak Országos Munkaügyi Tanácsa (KOMT) munkájában, ahol a költségvetési területek problémáinak országos szintű egyeztetése történik. Fontosnak ítéljük, hogy a teljes közalkalmazotti szférát érintő döntések ezekben a testületekben szülessenek meg.

Az ágazati érdekegyeztetés lebonyolítására működik a Felsőoktatási Érdekegyeztető Tanács (FÉT), amely a Nemzeti Fejlesztési Minisztérium (régén OM vagy OKM), a Rektori Konferencia, a hallgatói érdekképviselők, a pénzügyi kormányzat, valamint a felsőoktatásban résztvevő reprezentatív szakszervezetek részvételével a felsőoktatás finanszírozásával, illetve a felsőoktatásban dolgozók élet- és munkakörülményeivel összefüggő kérdésekben foglal állást. Kezdeményezésünkre többször rendkívüli FÉT ülést hívtak össze az aktuális problémák egyeztetésére – többségében a bérek ügyében.

Megállapítható, hogy a folyamatosan változó társadalmi és gazdasági környezetben, a minden területre kiterjedő törvényi szabályozások szociális és egzisztenciális kihívásokat jelentettek és mind a mai napig jelentenek tagságunk számára.

A Felsőoktatási Dolgozók Szakszervezete (FDSZ) részt vesz az Európai Unió felsőoktatás politikájának alakításában az érdekképviselői oldal tagjaként az alábbi módon:

- Az EI tagszervezeteként (Education International = Oktatási Unió az oktatásban működő szakszervezetek szövetsége). Ennek Európai Unió regionális szerveződése az EIE (Education International Europe = Európai Oktatási unió) az oktatással foglalkozó EU Bizottságok szakmai partnere.
- Az EI Felsőoktatási és Tudományos Állandó Bizottságában (HERSC = Higher Education and Research Standing Committee) tagot delegálnak Ez a bizott-

ság alakítja ki az EIE felsőoktatási tevékenységét, javaslatait és lehetőség van a vélemények képviselőire az illetékes Európai Biztosok felé is.

- Tagja az ETUCE-nak (European Trade Union Committee Education = Európai Oktatási Szakszervezetek Szövetsége). Az ETUCE az általános szakszervezeti tömörülésen az ETUC-on keresztül befolyásos szociális partner. Az EU-ban minden oktatási kérdésben ki kell kérni a véleményét, így lehetőség van a felsőoktatásban dolgozó munkavállalók érdekeinek közvetlen megjelenítésére.

Kiadványunkban az FDSZ alakulásától (1988. október 7-től) kezdődően hat időintervallumban, ezeken belül, tanévenkénti tagolásban mutatjuk be, foglaljuk össze az FDSZ-hez kötődő eseményeket és elért eredményeinket. A 2007-2011. közötti időszakról részletesebb tájékoztatást adunk.

- **Megalakulás, rendszerváltozás** (1988. szeptember 28 - 1991. május 23.)
Bemutatjuk a Pedagógusok Szakszervezetéből való kiválásunk okait és körülményeit. Itt ismerkedhet meg az olvasó az alapítás dokumentumaival és alapító tagjainkkal. Ebben az időszakban kellett döntenie a SZOT-ból való kiválásunkról és ezzel párhuzamosan az Értelmiségi Szakszervezeti Tömörülés létrehozásáról. Az ágazati párbeszédet ez alatt az idő alatt négy miniszterrel kellett folytatni.
- **Új szelek és új törvények a közszférában** (1991. május 6 - 1995. június 1.)
A rendszerváltás a jogszabályi háttér teljes módosításával járt együtt. Folyamatos egyeztetés közepette jött létre az új Munka törvénykönyve, a Közalkalmazotti törvény és a hozzájuk tartozó miniszteri rendeletek. Elindultak a tárgyalások az első felsőoktatási törvénytervezetről. Az alacsony bérek miatt egyre erőteljesebbé váltak a szakszervezetek bérkövetelései.
- **Petíciók, tüntetések, integrációk és megállapodások** (1995. május 27 - 2000. március 2.)
A cím is jelzi, hogy a közszférát és a felsőoktatást 1995-től érintő változások miatt sok munka hárult a szakszervezetre. A Bokros csomag generálta elbocsátási hullám, a nagyon alacsony bérek, a felsőoktatás finanszírozási gondjai, az elvonások, petíciók megfogalmazásának sorozatát, tüntetéseket generáltak, és tárgyalóasztalhoz kényszerítették az érintetteket. Folyamatos egyeztetések zajlottak az intézményi integrációk ügyében is.
- **Harc a közalkalmazotti létért és tisztességes bérért** (2000. március 31 - 2004. június 3.)
A minimálbér dinamikus emelése óriási feszültségeket generált a közszféra bértáblájában. 2000-ben ugyan történtek bércorrekciós intézkedések, amelyek valamelyest enyhítették a felsőoktatásban dolgozó oktatók helyzetét, de csak az oktatókét. Jelentős változást a 2002-ben bekövetkező „50%-os bérfejlesztés” hozott.
Elindult az Európai Felsőoktatási Térséghez való csatlakozás és vele párhuzamosan a felsőoktatás „magánosítása”, a Kht-vá alakítás lehetőségének megte-

remtése. Ehhez az alapot az átdolgozásra váró Felsőoktatási törvény szolgálta volna. Az utóbbi a szakszervezet számára egyet jelentett közalkalmazotti létünk felmondásával.

- **Felsőoktatásunk a reformok hálójában** (2004. június 7 - 2007. június 7.)
Újraírták a felsőoktatási törvényt, és továbbra is veszélyben volt közalkalmazotti létünk. Az alapvetően duális szerkezetű magyar felsőoktatás átalakítását célzó tervezés igen gyorsan zajlott a Bolognai Reform jegyében. Gyors ütemben történt az osztatlan és osztott képzések, a pedagógusképzés rendszerének megváltoztatása, az új Ba/Bsc és mesterszintű programok kimunkálása. Az FDSZ tagjai szakértőként és munkavállalói szerepben vettek részt az átalakításban, mindig szem előtt tartva a munkavállalói érdekeket: felhívtuk a figyelmet az átalakítás buktatóira, a várható, kedvezőtlen hatásokra.
- **Viták kereszttüzeiben a bolognai rendszer** (2007. június 27 - 2011. április 9.)
Tovább zajlott a Bolognai Reform, melynek kísérő elemeként ismét megjelent a felsőoktatási intézmények privatizációja és dolgozóik kiemelése a közalkalmazotti körből. Egységes közszolgálati tüntetés és sztrájkbizottság alakítása. A reprezentativitását megőrző FDSZ felemelte szavát az államilag finanszírozott hallgatói létszám csökkentése és a vidéki intézményeket hátrányos helyzetbe hozó felvételi rendszer miatt. A Pedagógusok Szakszervezetével közösen rendezett konferenciákon vitattuk meg a pedagógusképzés átalakításának tapasztalatait és gondjait. A közben huszonevéssé vált FDSZ-nek szembe kellett néznie a begyűrűző gazdasági válság miatt megjelent intézményfinanszírozási gondokkal, bérbefagyasztással, elvonásokkal és azok következményeivel. A 2010. évi kormányváltás várható következményeként új Felsőoktatási törvény-koncepciók is születtek, és ma is születnek a Széll Kálmán Terv jegyében. Átalakulóban az érdekegyeztetés rendszere, és... kezdődik minden előlről.

Az Események krónikája előtt – a dokumentumok értelmezése érdekében - tájékoztatjuk a Tisztelt Olvasót, hogy az FDSZ eddigi történetének 23 éve alatt kik voltak az oktatás miniszterei:

1982-88.	Dr. Köpeczi Béla
1988-89.	Dr. Czibere Tibor
1989-90.	Dr. Glatz Ferenc
1990-93.	Dr. Andrásfalvi Bertalan
1993-94.	Dr. Mádl Ferenc
1994-96.	Dr. Fodor Gábor
1996-98.	Dr. Magyar Bálint
1998-2001.	Pokorni Zoltán
2001-2002.	Dr. Pálincás József
2002-2006.	Dr. Magyar Bálint
2006-2010.	Dr. Hiller István
2010-	Dr. Hoffmann Rózsa (államtitkár)